

TARİH: 07.11.2025

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَائِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ.

وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً... وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ.

EDEP VE HAYA MÜMİNİN ŞİARIDIR

Muhterem Müslümanlar!

Yüce Allah'ın insanın fitratında var ettiği en güzel duygulardan biri de edep ve hayâdır. Edep, insanın söz ve hareket olarak diğer insanlarla olan ilişkilerinde ölçülü davranması ve iyi geçinmesidir. Hayâ ise, ahlâka, edebe ve dinî emirlere aykırı her türlü fiil karşısında utanma duygusudur. Edep ve haya, bir Müslüman'ın hayatını güzelleştiren iki büyük hazinedir. Okuduğum ayeti Kerime'de Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır: “**Muhakkak ki Allah adaleti, iyiliği, akrabaya karşı cömert olmayı emreder; hayâsızlığı, kötülüğü ve zorbalığı yasaklar. İşte Allah, aklınızı başınıza alasınız diye size böyle öğüt veriyor.**”¹ Okuduğum hadis-i şerifte ise Hz. Peygamber (s.a.v); “**İman yetmiş küsur şubedir... Haya da imandandır.**”² buyurmuştur. Dolayısıyla edep ve hayâ imanının hayata yansımaları ve nebevî bir hayat tarzıdır.

Aziz Müminler!

Edep ve hayâ; insanı kötülükten uzak tutan, yaratılış yolunda değerli kılan büyük bir erdemdir. Bu nedenle hayâ, hem Allah katında hem de insanlar nezdinde kişinin değerini ifade eder. Hayânın en güzeli Allah'a karşı gelmekten sakınmaktır. Hz. Peygamber (s.a.v); “**Her dinin bir ahlakı vardır, İslam'ın ahlakı da hayadır.**”³ buyurmuştur.

Bu sebeple hayâ, İslam ahlakının özüdür. Edep ve hayâyı kuşanan gönülde ancak hayır ve güzellik bulunur. Edep ve hayâyı bürünen bir mümin, kendi ayıbını aramaktan başkalarının kusur ve noksanlarını aramaz. Rabbinin hoşnut olmadığı sözleri sarfetmez, gönlünde başkalarına kin, haset, kibir, nefret gibi kötü duyguları beslemez.

Böylece mümin, Rabbine ve mahlûkata karşı sınırını, sorumluluğunu bilerek ve kalpteki Allah korkusunun, utanma duygusuyla birleştirerek bir hayat yaşamaya gayret eder.

Kıymetli Müslümanlar!

Günümüzde ahlâkî değerlerin giderek yozlaştığı, edep ve hayânın ayaklar altına alındığı görülmektedir. Fitratı zedeleyen, ahlakı zayıflatan, hayâ perdesini yırtan araçlar her geçen gün artmaktadır. Özellikle sosyal medya ve internet gibi mecralarda hayasızlık cesaret, edepsizlik özgürlük olarak gösterilmektedir. Unutulmamalıdır ki, edep ve hayâ sahibi olmak zayıflık değil imanın kemalindendir. Haya, kalbi temiz tutar; edep ise toplumu ayakta tutar. Bu sebeple önce biz haya ve edep ile yaşamalıyız. Sonra evlatlarımıza ve gençlerimize bu ahlakı yaşayarak örnek olmalıyız. Hutbemi bir dua ile bitiriyorum: Allah'ım bizi iman ziynetiyle süsle. Bizi, haya ve edep sahibi kullarından eyle. Dillerimizi yalandan, kalplerimizi gösterişten muhafaza eyle.

Hollanda Diyanet Vakfı

¹ Nahl, 16/90.

² Buhari, iman 3.

³ İbn Mâce, Zühd, 17.